

Åbent brev til Regeringen og Folketinget

Dette brev er skrevet på vegne af over 50.000 mennesker, der hver især har givet deres stemme til kende ved at underskrive borgerforslaget FT-18369.

<https://www.borgerforslag.dk/se-og-stoet-forslag/?Id=FT-18369>

“Borgerforslaget tilsiger, at det bør tilskrives ved lov at forbyde, indføre, købe, udlevere, modtage, fremstille, forarbejde og besidde nikotinposer i Danmark.”

Vi anmoder Folketinget om at behandle borgerforslaget med respekt for både borgere og fagpersoner samt med rette omhu i henhold til de mange bekymrende problemstillinger, der følger med et sådant produkt som nikotinposer.

Unge og nikotin

Siden nikotinposerne er kommet til landet, er de unges nikotinformbrug nærmest fordoblet. Sundhedsstyrelsen skriver, at næsten hver tredje ung i 2024 gør brug af enten vapes eller nikotinposer.

<https://www.sst.dk/da/Nikotin/Fakta-om-forbru0aaq>

Dette er bekymrende, da disse produkter indeholder langt mere nikotin end cigaretter.

I 2018 udgav Vidensråd for Forebyggelse en rapport, der skulle belyse konsekvenser samt bidrage til forebyggelse af unge og røg.

I rapporten blev det beskrevet, at ca. hver femte ung gjorde brug af tobaksvarer, og at denne procentdel var alt for høj – også i henhold til et fremtidigt sundheds-/samfundsøkonomisk perspektiv.

Formålet var at klarlægge metoder, der kunne følge Regeringens 2030-plan om en røgfri generation godt på vej.

<https://vidensraad.dk/rapport/forebyggelse-af-rygning-blandt-boern-og-unge-hvad-virker>

I 2019 blev nikotinposer godkendt til salg på det danske marked. De finder vej igennem EU-direktiverne, nærmere bestemt (TPD) Direktiv 2014/40/EU, fordi de ikke er underlagt de lovgivende retningslinjer, grundet at nikotinposerne ikke indeholder tobak.

Disse retningslinjer er anført netop for at beskytte børn og unge imod markedsføring af nikotinprodukter rettet særligt mod dem, bl.a. i form af aromaer og indpakning.

Nikotinposerne vinder hurtigt ind på det danske marked, og populariteten vokser *hurtigt*.

https://health.ec.europa.eu/tobacco/product-regulation_da

I 2022 udgiver Vidensråd for Forebyggelse endnu en rapport. I denne rapport er der nu fokus på andre nikotinprodukter, bl.a. nikotinposer.

Rapporten er bekymrende. De unge er nu også i risiko for en lang række permanente skadevirkninger grundet nikotinformbrug.

Bl.a. permanente skader på hjernen. Disse skader kan bevirke, at de fremadrettet i livet vil være fastholdt i afhængighed af nikotin, men også i risiko for at udvikle afhængighed af andre rusmidler. Der beskrives endvidere, hvordan nikotinformbrug hos børn og unge kan øge risikoen for koncentrationsbesvær, angst, stress, depression m.m.

“Rådet konkluderer, at der er grund til bekymring.”

I rapporten står der skrevet, at på daværende tidspunkt er 31% af de 15-29-årige brugere af mindst ét nikotinprodukt. Halvdelen af dem bruger udelukkende alternative nikotinprodukter, f.eks. nikotinposer.

Allerede dér anbefalede man, at de alternative nikotinprodukter blev underlagt samme forbud og lovgivning som tobaksvarer.

Særligt markedsføring antydes at være bekymrende i forhold til at beskytte vores børn og unge.

Anbefalingerne blev ikke fulgt.

Vi henviser til rapporten for uddybende viden.

<https://vidensraad.dk/rapport/nikotinbrug-blandt-boern-og-unge-konsekvenser-og-forebyggelse>

En mislykket alderslovgivning

Fra 2020 til 2023 stiger unges nikotinformbrug med 18,5 procent. Så trods en målrettet og aktiv landsdækkende indsats øges de unges nikotinafhængighed.

Der er nu 35,2 procent af unge mellem 15 og 29, der gør brug af nikotinprodukter.

Særligt nikotinposerne er blevet populære, da de i forhold til den landsdækkende indsats om røgfrie skoler, uddannelsessteder m.m. er nemme at gemme i munden samt lugt- og røgfrie.

[https://www.sdu.dk/da/sif/rapporter/2023/\\$roeg_tobak_adfaerd_regler](https://www.sdu.dk/da/sif/rapporter/2023/$roeg_tobak_adfaerd_regler)

De forskellige forebyggende indsatser mod unge og nikotinformbrug har derfor siden 2018 ingen effekt haft. Nu er en tredjedel af de unge i større fare for fatale, vedvarende sundhedsproblematikker. I bund og grund har vi tilført misbrugsproblematikker samt psykiske sygdomme til listen af bekymrende sundhedsproblematikker, når vi snakker unge og brugen af nikotin.

En ellers god og robust forebyggelsesplan fra 2018, med en vision om en røgfri generation i 2030, mistede hurtigt den styrke og kraft, den skulle have haft med sig. Der var et ønske om, at danske børn og unge skulle blive røgfrie, men de er nu gjort til en generation af forsøgsbørn, og den fremtidige regning heraf er bekymrende.

Som skrevet i rapporten fra 2018:

<https://vidensraad.dk/rapport/forebyggelse-af-rygning-blandt-boern-og-unge-hvad-virker>

så kræver en forebyggende indsats, at nationale og lokale beslutningstagere har vilje og mod til at turde tage en bred vifte af midler i brug.

Men de allerede igangværende metoder mod en røgfri generation har mistet sin effekt i forhold til, at røgfrie produkter blev let tilgængelige, dette er trods en stram alderslovgivning.

Med et totalt forbud af nikotinposer vil vi reducere tilgængeligheden af alternative nikotinprodukter.

Puff Bars og lovgivning

Indenrigs- og Sundhedsministeriet skrev den 04/06-2024:

<https://www.ism.dk/nyheder/2024/juni/snart-bliver-det-forbudt-at-indfoere-koebe-og-besidde-ulovlige-puff-bars>

at Folketinget netop havde vedtaget et lovforslag, der gør det forbudt at indføre, købe og besidde puff bars.

Produktet minder om nikotinposerne i henhold til smagsaromaer og højt nikotinindhold. Et produkt, der ligesom nikotinposerne, henvender sig til børn og unge.

I offentliggørelsen af forbuddet skriver Indenrigs- og Sundhedsministeriet, at: "Et totalt forbud er med til at styrke kontrollen af salget til mindreårige." Hvilket også er ønsket i forhold til et forbud af nikotinposer.

Fagfolk advarer

Overlæge Søren Bøgevig fra Giftlinjen, Bispebjerg Hospital, har landsdækkende – både i radio og på tv – advaret om de psykologiske og neurologiske konsekvenser, det kan have for de unge brugere. Produktet skaber hurtigere og større afhængighed grundet produkternes indhold og indtagelsesmåde. Nikotinposerne er desuden bidragende til den i forvejen høje mistrivsel blandt vores børn og unge.

<https://www.facebook.com/share/p/19E3NpX7KD/>

Først på året 2024 meldte Dansk Tandlægeforening ud, at de også ønskede et forbud mod nikotinposer. Dette var grundet stor bekymring for de unges tand- og mundsundhed, der påvirkes negativt af nikotinposerne. Der blev beskrevet skader som ødelagt tandkød og tænder.

<https://www.dr.dk/nyheder/indland/tandlaegeforeningen-forbyd-nikotinposer-til-de-18-29-aarige>

Nikotinposerne skaber mange problemer

Ved en reducere af salg og tilgængelighed vil vi også kunne reducere skadevirkninger i forhold til andre problematikker, der følger med nikotinposerne.

Danskernes kæledyr dør

De danske kæledyr dør i stadigt stigende omfang af nikotinforgiftninger eller bliver alvorligt syge. Antallet af nikotinposer smidt i naturen og vores miljø er himmelråbende. Ifølge Miljøstyrelsen bliver 5,3 mio. nikotinposer smidt i naturen og byerne om året, hvilket gør det til en reel trussel for vores dyrevelfærd og sundhed.

Poserne dufter som noget spiseligt, hvilket får dyrene til at spise dem. Få sekunder i munden på nogle dyr kan medføre svære forgiftninger og endda døden. Forgiftningerne er både pinefulde for dyret og svære at behandle. Vi har hørt historier om, hvordan hunde skrider af smerte til det sidste, nogle bliver lammet, andre får organsvigt. Alt i alt er det grov mishandling af dyrene, da det er gift, der ligger overalt. Men også grov forsømmelse af den danske dyrevelfærd, hvis der ikke snart reageres og sættes en stopper for nikotinposer smidt i naturen.

Fagfolk advarer

Dyrenes Beskyttelse, Dansk Kennel Klub, Den Danske Dyr lægeforening og Dyreværnsorganisationernes Samarbejdsorganisation (DOSO) kræver politisk handling i en pressemeddelelse for at få poserne væk fra naturen og byerne.

<https://www.dyrenesbeskyttelse.dk/artikler/organisationer-bekymrede-kaeledyr-stop-salget-af-nikotinposer>

Dyreforsikringen Agria har ligeledes udsendt en pressemeddelelse, hvori de beretter om en uhyggelig stigning i indberettede kæledyr med nikotinforgiftninger. Stigningen på hele 52% siden det forgangne år udtrykker de som bekymrende, da der må antages at være et stort mørketal.

<https://via.ritzau.dk/pressemeddelelse/14178268/dobbelt-sa-mange-nikotinforgiftede-hunde-pa-et-ar?publisherId=13561644&lang=da>

Bekymringer for de vilde dyr og vores miljø

Der er desværre ingen data, men man kunne frygte, at vildtlevende dyr også er i stor risiko for forgiftninger. Vi har hørt historier fra vildtplejestationer, der mistænker flere pindsvin for at være døde af nikotinforgiftninger. Dette er en katastrofe, da pindsvinet er tæt på at lande på listen over truede dyrearter. Man må antage, at flere arter er i fare for samme skæbne. Her ville en regulering i nikotinindholdet ikke afhjælpe problemet. Vi er bekendte med, at nogle af de dyr, vi har set alvorligt syge eller døde pga. nikotinposer, blot har slikket på poserne eller haft dem i munden i ganske kort tid.

Fagfolk advarer

Miljøstyrelsen har allerede i deres kampagne udtalt, at det er bekymrende for både dyrene og naturen.

<https://mst.dk/nyheder/2024/maj/ny-rapport-millioner-af-nikotinposer-smides-i-naturen>

En organisation, der kæmper for mindre affald i naturen, tilkendegav i TV 2 News, at de ønsker, at nikotinposer bliver fjernet fra vores natur. Dette er både i henhold til posernes nedbrydelsestid i naturen samt den forgiftning, der sker af miljøet i forhold til nikotinen fra poserne.

Mails fra fagfolk

Vi har desuden fået mails fra fagfolk inden for spildevandsbranchen, der udtrykker bekymringer i forhold til nikotinposerne. Der beskrives, at man oplever, at rigtig mange nikotinposer endvidere bliver skyllet ud i toiletterne. Der opleves ved landets rensningsanlæg, at nikotinposerne i et begrænset omfang ikke bliver fanget i deres riste anlæg foran rensaneanlægget. Dette er, fordi nikotinposerne er for små, og så ender de i vores vandmiljø eller i det slam, der udsprede på marker.

Anbefaling

Vi anbefaler, at der for hvert område bliver nedsat et ekspertpanel til at undersøge de samfundsøkonomiske omkostninger, der følger med at have et sådant produkt på det danske marked. Altså hvis ikke man tilkendegiver ud fra tidligere og nuværende rapporter og faglige anbefalinger, at dette produkt ikke bør være tilgængeligt på det danske marked.

Vi har ikke brug for et alternativt produkt til rygning. Vi har brug for at gå i samme retning som Belgien og Holland, hvor der allerede er indført forbud.

Vi ønsker et totalforbud af nikotinposer samt at øge myndighedsarbejdet med at håndhæve og informere om et forbud og dets betydning.

Vi har brug for, at Danmark nu lever op til at være et grønnere foregangsland med hensyn til dyr og miljø, samt at man af folkesundhedsmæssige hensyn tillader et forbud af nikotinposer i Danmark jf. artikel 36 i TEUF.

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/DA/TXT/?uri=CELEX%3A12012E036>

Med venlig hilsen

Tinna Schutz Larsen.